

Luminița IOSIF¹
Iolanda STÎNGĂ²

FENOMENUL REMIGRĂRII ÎN ROMÂNIA. IMPLICAȚII SOCIALE

The Phenomenon of Remigration in Romania. Social Implications in Rural Areas

Abstract: This paper analyzes the process of remigration in rural areas and the impact of social services offered by public and private institutions for the integration of school children into society. Official statistics show an increase in the number of school children returning to Romania, which represents a challenge for local authorities. The study is based on the socio-economic and educational analysis of 10 cases registered in the social assistance units in the rural area, through which it was wanted to highlight the intervention mechanisms.

Keywords: Remigration, integration, education, social work

Introducere

Criza economică din perioada 2008-2010, care a afectat întreaga Europă, a avut efecte negative, resimțite și de românii din afara granițelor. Astfel, mulți dintre ei și-au pierdut locurile de muncă, iar la începutul situației de criză într-un număr mai mic, mai apoi, cu o intensitate mai mare, aceștia se reîntorc în țara de origine. În consecință, procesul de remigrare se prezintă ca un fenomen dinamic, nou, cu implicații în toate nivelurile societății.

---

¹ Senior Lecturer, PhD, „Dunărea de Jos” University of Galați, Romania, Faculty of History, Philosophy and Theology, Romania. Corresponding author: luminita.iosif@ugal.ro.

² Student, Social Work Field, „Dunărea de Jos” University of Galați, Romania, Faculty of History, Philosophy and Theology, Romania. Corresponding author: iolanda.stanga@yahoo.com.

Analele Universității Dunărea de Jos din Galați, Fasc. XX, Sociologie, nr. 12, 2017, pp. 35-47.

Remigrația este acea etapă din procesul migratoriu care cuprinde luarea deciziei de a remigra și integrarea propriu-zisă în țara de origine. Astfel, remigrarea desemnează întoarcerea migrantului în țara sa de origine. Aceasta poate fi influențată de realizările atinse sau de eșecurile întâmpinate în țară în care a locuit într-o anumită perioadă (Manasia, Hăhăianu, 2013, p. 166).

Este de înțeles faptul că remigrația este mai accentuată în țările cu comunități puternice, țări în care și emigrarea a avut o pondere mai ridicată (2/3 dintre copiii reveniți în România s-au întors din Italia și Spania). Totodată, 50% dintre copiii care s-au întors în România au declarat că motivul remigrării s-a datorat remigrației ambilor părinți, cauzat în principal de inadaptarea școlară, socială sau culturală și de problemele financiare, cu consultarea formală a copilului și obținerea acordului formal al acestuia (Luca, Foca, Gulei, Brebuleț, 2012, p. 14).

Deoarece remigrarea presupune o schimbare majoră în viața copilului pe plan social, școlar și religios, acest lucru duce la apariția unor efecte negative asupra diferitelor dimensiuni ale personalității copilului remigrant, efecte care pot apărea imediat sau după o perioadă de 3-5 ani. Specialiștii implicați în integrarea copilului remigrant și care vor interacționa cu acesta (asistent social, consilier școlar, profesor) se vor afla în situația de a realiza o evaluare inițială și, implicit, de a monitoriza evoluția acestuia, atunci când se constată existența unei situații de risc. (Manasia, Hăhăianu, 2013, p. 168)

Pe de altă parte, integrarea „remigranților” este subiect de analiză atât a politicilor socio-educative, cât și a politicilor economice și administrative. În acest context, o consecință neintenționată a fenomenului remigrării pe termen lung este sporirea decalajului dintre „agenda administrativă” și „agenda cetățenilor” (Cornea, 2018). Reintegrarea în comunitate va fi cel mai adesea raportată la modelele referențiale ale locuirii în străinătate, cererea de servicii „ca la ei” nefiind întotdeauna posibil de satisfăcut.

Cu privire la efectele care pot apărea după reîntoarcerea în țară, studiul „*Remigrația copiilor români – 2008-2012*” arată că acești copii prezintă risc semnificativ/major de a dezvolta o anumită tulburare specifică din sfera prosocială, astfel:

- probleme de readaptare și reintegrare socială, pe care doar 10% dintre copiii remigranți le recunosc;

- modificări ale emoționalității și stării afective negative ale copilului, care caracterizează 16-17% dintre copiii remigranți (rușine, teamă, sentimentul de abandon, furie);

- modificări ale dimensiunii comportamentale a personalității, care apar la 10-15% dintre copiii reîntorși în România;
- tulburări somatice și psiho-somatice (Luca, Foca, Gulei, Brebuleț, 2012, p. 15).

De subliniat faptul că procesul de remigrare prezintă și efecte pozitive asupra minorilor, astfel: cunoașterea unei limbi străine, familiarizarea cu un alt stil de viață, aprecierea primită în străinătate pentru performanțe și bagaj de cunoștințe școlare (Luca, Foca, Gulei, Brebuleț, 2012, p. 16).

În urma cercetărilor efectuate s-a contatat faptul că acordul copilului în privința migrației este mai mult unul consultativ, formal, decizia fiind una luată strict de către părinte/părinți. Astfel, copiii care își doresc să revină în România au dificultăți de relaționare semnificativ mai reduse și o stare psihologică generală semnificativ mai bună. Aceste rezultate subliniază importanța exprimării opțiunii copilului în privința migrației și necesitatea ca părinții să îl convingă pe copil că este mai bine pentru el să se întoarcă în țară. Copilul va accepta și interioriza decizia chiar dacă în mod real aceasta este deja luată de către părinți, fiind astfel evitate dificultățile pe care le va întâmpina pe termen lung, mai ales în ceea ce privește relaționarea cu ceilalți (Luca, Foca, Gulei, Brebuleț, 2012, p. 126). În procesul de adaptare la noua situație, copii pot dezvolta anumite tulburări vizibile în reacții emoționale și de comportament. Simptomele reacției de adaptare pot fi variabile, pot apărea la puțin timp după eveniment și par a fi dependente de acestea: anxietate, tulburări de somn, instabilitate, scăderea performanțelor sau eșec școlar, manifestări depresive, tulburări de comportament (furt, fugă etc.) (Luca, 2015, pp. 73-74).

Stabilirea relațiilor cu copiii de aceeași vârstă poate fi afectată de (re)migrație atât în cazul fetelor, cât și al băieților. Chiar dacă un copil remigrant își poate face prieteni noi sau poate relua relațiile cu cei vechi, adesea copiii remigranți declară că se simt singuri sau că nu își găsesc locul într-un grup. Cei mai mulți din subiecții care declară aceste dificultăți de relaționare au imigrat înainte de vârsta pubertății și s-au întors în țara de origine după vârsta de 13-14 ani (Manasia, Hăhăianu, 2013, p. 169).

Orice persoană emigrantă se confruntă cu o serie de obstacole. Provocările majore apar în momentul în care țara de destinație are o cultură diferită de aceea a țării de origine. Copiii migranți reprezintă un segment aparte în populația de imigranți. Astfel, copilul va fi nevoit să se adapteze unui mediu străin, unde oamenii, obiceiurile, limba și societatea sunt diferite față de mediul primar. Acest proces de adaptare presupune

rezolvarea procesului de aculturație. Reușește copilul să internalizeze și să adopte în totalitate cultura gazdă? Ca revers, aculturația se poate realiza și prin adoptarea unei strategii de separare sau chiar marginalizare. Schimbările de natură sociopsihologică din personalitatea copilului remigrant sunt funcție a relației pe care a dezvoltat-o cu cultura adoptivă (Manasia, Hăhăianu, 2013, p. 167).

Conform unui studiu realizat de către o echipă de specialiști din cadrul Facultății de Sociologie din București, în septembrie 2008, în patru regiuni ale Spaniei, la care au participat 200.000 de români, procentajul românilor care aveau intenții structurate de a reveni în țară din străinătate se ridică la 30% (Sandu, 2010, p. 109).

Acest studiu a fost realizat de către Alternative Sociale din Iași (ONG) cu sprijinul financiar al Programului Drepturi Fundamentale și Cetățenie al Comisiei Europene, având ca titlu „*Remigrația copiilor români – 2008-2012*”.

Cercetarea prezintă o estimare a numărului total de copii remigranți pornind de la cifre oferite de Ministerul Educației, Cercetării și Inovării; mai precis, datele sunt oferite de către directorul Centrului Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor.

Conform acestor date, în perioada 2008-2012, 21.325 de copii care au revenit din Italia și Spania au solicitat echivalarea studiilor pentru reînscrisura în sistemul educațional românesc. Pornind de la eșantionul utilizat în cadrul studiului, autorii estimează numărul total al copiilor remigranți (inclusiv din alte țări), în perioada menționată, la peste 33.000 (Luca, Foca, Gulei, Brebuleț, 2012, p. 13).

Reîntoarcerea copiilor migranți este un fenomen dificil de cuantificat. Numărul acestora este estimativ. O metodă aplicată în statisticile privind remigrarea copiilor, poate cea mai răspândită, o reprezintă evidența solicitărilor pentru echivalarea studiilor. Totuși, această abordare nu oferă o imagine corectă, deoarece statistica nu include copiii preșcolari (0 – 6 ani) care nu au necesitat echivalarea studiilor și nici copiii care nu s-au mai reînscris în nicio formă de învățământ după revenirea în țară.

Instituțiile implicate în integrarea copiilor remigranți

Trecerea de la comunism la capitalism a generat probleme specifice la care sistemul a fost complet nepregătit să reacționeze și nu a reușit, nici ulterior, să-și mobilizeze capacitatea pentru a oferi soluții fiabile: copiii și persoanele aflate în stradă, copiii abandonați sau cu părinți plecați la muncă în străinătate (Zamfir, Stănescu, Arpinte, 2015, p. 289).

Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului funcționează în baza Hotărârii de Guvern nr. 1434/02.09.2009, privind atribuțiile și Regulamentul-cadru de organizare și funcționare.

Astfel, art. 2 alin. 8 din Anexa nr. 2 al Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Direcției generale de asistență socială și protecția copilului, prevede asigurarea, la cerere, de consultanță de specialitate gratuită privind „acordarea serviciilor, măsurilor și prestațiilor de asistență socială și protecția copilului; colaborează cu alte instituții responsabile pentru a facilita accesul persoanelor la aceste drepturi”³.

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului (ANPDC) este constituită în baza prevederilor Legii nr. 275/2004, este organizată și funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei și asigură respectarea, pe teritoriul României, a drepturilor copilului, prin intervenția, în condițiile legii, în procedurile administrative și judiciare privind respectarea și promovarea drepturilor copilului. ANPDC realizează monitorizarea respectării principiilor și drepturilor stabilite de legea menționată anterior⁴.

SPAS-urile au responsabilități cu privire la protecția și promovarea drepturilor copilului ale în cazul comunelor, ale personalului cu competențe în domeniul asistenței sociale, responsabilități cuprinse în Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului. Astfel, acestea au următoarele atribuții principale: monitorizare, consiliere și informare, identificarea situațiilor de risc, furnizarea de servicii și/sau prestații, sesizarea și cooperarea cu DGASPC. Realizând aceste atribuții, SPAS își îndeplinește misiunile sale fundamentale de prevenire a situațiilor de risc (prevenire primară, universală), precum și de prevenire a separării copilului de părinți (prevenire secundară)⁵.

Prin Hotărârea de Guvern nr. 691 din 19 august 2015, s-a instituit obligativitatea serviciilor publice locale de asistență socială de a monitoriza copiii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate⁶.

---

³ Hotărârea de Guvern nr. 1434 din 2 septembrie 2004, privind atribuțiile și Regulamentul-cadru de organizare și funcționare ale Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, republicată în Monitorul Oficial al României nr. 547 din 21 iulie 2008.

⁴ Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în anul 2014, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 159 din 5 martie 2014.

⁵ Art. 106, alin. 1 din Legea nr. 272/2004, republicată în anul 2014 și publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 159 din 5 martie 2014.

⁶ Hotărârea de Guvern nr. 691 din 19 august 2015, pentru aprobarea Procedurii de monitorizare a modului de creștere și îngrijire a copilului cu părinți plecați la muncă în străinătate și a serviciilor de care aceștia pot beneficia, precum și pentru aprobarea *Analele Universității Dunărea de Jos din Galați, Fasc. XX, Sociologie, nr. 12, 2017, pp. 35-47.*

Remigrația copilului se referă la reîntoarcerea minorului în statul de origine, cu ambii părinți, cu unul dintre părinți sau singur. Dacă în prima situație, chestiunea readaptării copilului la mediul inițial implică, pe lângă efortul părinților, și o ușoară prezență sau chiar absență a implicării serviciilor de protecție a copilului și sprijinul școlii care să-i faciliteze adaptarea, în ipotezele secundare eforturile de reinserare a copilului se partajează între părintele reîntors cu copilul și instituțiile statului, precum și între instituțiile statului în mod exclusiv și copilul reîntors singur, în cea de a treia ipoteză. Aceasta presupune înscrierea sau reînscrierea copilului în sistemul de educație, ceea ce implică evaluarea nivelului de cunoștințe dobândite (Luca, Pivniceru, 2012, p. 13).

Trebuie subliniat faptul că, pe fondul problemelor legate de lipsa de resurse materiale și financiare, de logistică și de personal calificat în domeniul protecției și asistenței sociale, organizațiile neguvernamentale s-au implicat în activități cu impact vizibil în comunitate.

Obiectivele proiectelor derulate de către ONG-uri exprimă răspunsuri la nevoi reale ale comunităților, care au fost evidențiate de numeroase cercetările empirice. Aceste structuri pun la dispoziție servicii complementare, însă statul este, în ultimă instanță, principalul responsabil în identificarea celor mai adecvate forme de asistență și protecție socială. Toate aceste acțiuni trebuie vizeze combaterea sărăciei și fenomenelor de excludere și marginalizare socială. Implicarea organizațiilor neguvernamentale în acest efort trebuie continuată și statul trebuie să identifice mecanismele care să sprijine acest sector.

Pe lângă faptul că se rezolvă probleme sociale grave, în comunitățile locale se conștientizează, datorită acestui tip de implicare, forța asociativității, pe de o parte, iar pe de altă parte, se promovează valori și norme ale solidarității sociale. Se diseminează noi moduri de lucru, asociere și de relații în comunitate, se activează valori ca întraajutorarea, altruismul, specifice relațiilor de familie și de vecinătate (Bălașa, 2004, p. 134).

Fundațiile și organizațiile non-guvernamentale au avut și au un rol important în procesul de sprijinire a categoriilor sociale defavorizate. În plus majoritatea acestora sunt centrate doar pe activitatea la nivel local, ceea ce demonstrează eficiența descentralizării serviciilor sociale (Zamfir, Stănescu, Arpinte, 2015, p. 314).

Metodologiei de lucru privind colaborarea dintre direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului și serviciile publice de asistență socială și a modelului standard al documentelor elaborate de către acestea, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 663 din 1 septembrie 2015.

Analele Universității Dumărea de Jos din Galați, Fasc. XX, Sociologie, nr. 12, 2017, pp. 35-47.

Trebuie menționată, în acest context, Organizația Alternative Sociale din Iași care este prima organizație din Europa care a semnalat fenomenul copiilor lăsați singuri acasă, consecință a migrației pentru muncă a părinților. În 2005 a realizat primul studiu asupra copiilor separați de unul sau ambii părinți prin plecarea acestora la muncă în străinătate. Acest studiu a primit Premiul I la secțiunea „Educație și cercetare” din cadrul Galei societății civile din România, 2007⁷. Ulterior, în perioada ianuarie 2008 - mai 2012, 21.325 copii au solicitat echivalarea studiilor pentru reînmatricularea în sistemul educațional românesc. Țările din care se reîntorceau acești copii erau, în principal, Italia și Spania⁸.

Tabel 1. Distribuția pe județe a solicitărilor de reînmatriculare în sistemul educațional românesc.

În contextul fenomenului emigrației actuale, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române îi îndeamnă pe toți părinții care lucrează în străinătate fie să ia copiii cu ei, fie să se întorcă acasă la copii, întrucât aceștia suferă în mod deosebit din cauza lipsei prezenței fizice și afective a părinților⁹. Această poziție a BOR arată implicarea activă pe care o are în

⁷ <http://www.alternativesociale.ro/migratie/> accesat la data de 30.04.2017.

⁸ Cifra furnizată de Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor (CNRED).

⁹ <http://basilica.ro/noi-hotarari-ale-sfantului-sinod-privind-viata-bisericii-si-a-societatii/>, accesat la data de 01.05.2017.

problematica copiilor rămași singuri acasă (prin intermediul structurilor de asistență socială, mare ales a Centrelor de Zi pentru Copii)¹⁰.

Astfel, preoții parohi pot acorda ajutor familiilor din comunitate și pot disemina informații cu privire la activitățile desfășurate de alți membri ai comunității. Dată fiind influența sa deosebită asupra comunității, preotul are posibilitatea de a multiplica informația, de a sublinia importanța drepturilor copilului și de a le oferi resurse copiilor și părinților¹¹.

Pentru studiul realizat în cadrul prezentei lucrări de licență, am ales zece cazuri. Obiectivul general este acela de a observa cum sunt afectați copiii remigranți pe plan psihic, social, școlar și religios, și cum pot fi aceștia reintegrați.

Cazurile au fost selectate ținând cont de gravitatea situației; mai exact, am avut în vedere copiii remigranți aflați în situație de abandon școlar. În cadrul acestui studiu, am avut în vedere următoarele obiective specifice:

- identificarea cauzelor și consecințelor fenomenului de migrare, analizarea părerilor părinților;
- identificarea consecințelor pe care le are remigrația asupra familiei în general și a copiilor în special, în plan social, psihologic, material, școlar;
- identificarea viziunii copilului aflat în această situație în ceea ce privește rolul lui de actor principal în fenomenul migrației și al remigrației părinților;
- identificarea măsurilor de prevenire a consecințelor negative ale fenomenului de remigrare asupra copiilor, adoptate de instituțiile abilitate;
- identificarea serviciilor furnizate de instituțiile de învățământ și de S.P.A.S.-uri, atât pentru copiii remigranți cât și pentru familiile lor.

Metoda principală a avut la bază analiza comparativă aplicată pe cele zece cazuri sociale.

Cazuri	Cazul 1 C.N.A.	Cazul 2 G.M.	Cazul 3 S.Ș.	Cazul 4 C.F.C.	Cazul 5 E.W.
Data intrării în evidența S.P.L.A.S.	14.05.2016	11.08.2015	27.07.2014	14.04.2016	21.01.2014

¹⁰ A se vedea <https://www.edj.ro/> și <http://social.edj.ro/home> pentru activitatea celor 8 centre de zi din cadrul Arhiepiscopiei Dunării de Jos.

¹¹ ***Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, *Rolul și responsabilitățile asistenților sociali în protecția și promovarea drepturilor copilului*, Editura Trei, 2006, p. 88.

<i>Cauza intrării</i>	Sesizare unitate școlară	Sesizare unitate școlară	Depunere dosar alocație de stat	Sesizare unitate școlară	Depunere dosar alocație de stat
<i>Tip de familie</i>	Familie biparentală	Familie biparentală	Familie biparentală	Familie biparentală	Familie monoparentală
<i>Categoria socială</i>	Familie legal constituită, cu 2 copii	Familie legal constituită, cu 5 copii	Familie legal constituită, cu 2 copii	Familie legal constituită, cu 2 copii	Locuiește cu bunica maternă
<i>Situație materială</i>	Șomajul primit din Spania, în sumă de 600 euro	Salariul tatălui în sumă de 2.000 lei	Resurse financiare obținute în afara țării și economisite	Alocațiile de stat în sumă de 168 lei	Pensia bunicii în sumă de 750 lei
<i>Situație de risc</i>	Prevenire de abandon școlar	Prevenire de abandon școlar	Prestații sociale limitate	Prevenire de abandon școlar	Prestații sociale limitate
<i>Starea de sănătate</i>	Bună, în general. Nu sunt în evidența medicilor cu boli cronice	Bună, în general. Nu sunt în evidența medicilor cu boli cronice	Bună, în general. Nu sunt în evidența medicilor cu boli cronice	Bună, în general. Nu sunt în evidența medicilor cu boli cronice	Bună, în general. Nu este în evidența medicilor cu boli cronice
<i>Motivul migrării</i>	Reîntregirea familiei	Situația financiară precară	Situația financiară precară	Situația financiară precară	Situația financiară precară
<i>Motivul remigrării</i>	Și-au îndeplinit obiectivele	Și-au îndeplinit obiectivele	Și-au îndeplinit obiectivele	Pierderea locului de muncă	Pierderea locului de muncă
<i>Durata inițială stabilită pentru migrație</i>	2 ani	4 ani	2 ani	1 an	1 an
<i>Durata în fapt a migrației</i>	5 ani	6 ani	4 ani	3 ani	1 an
<i>Evoluția pe perioada monitorizării</i>	Favorabilă	Favorabilă	Favorabilă	Nefavorabilă	Nefavorabilă, în evidența SPLAS, mama s-a reîntors în Italia
<i>Cauza închiderii cazului</i>	Rezolvarea integrării școlare	Rezolvarea integrării școlare	Rezolvarea acordării prestației	A fost luat de părinți în altă țară	-
<i>Data închiderii cazului</i>	27.10.2016	12.12.2015	28.07.2014	20.07.2016	-

Cazuri	Cazul 6 L.G.	Cazul 7 G.M.C.	Cazul 8 G.V.	Cazul 9 P.I.	Cazul 10 M.A.E.
Data intrării în evidența S.P.L.A.S.	11.11.2015	11.09.2016	25.07.2016	12.01.2017	13.02.2017
Cauza intrării	Sesizare unitate școlară	Depunere dosar alocație de stat	Depunere dosar alocație de stat	Sesizare unitate școlară	Sesizare unitate școlară
Tip de familie	Familie biparentală	Familie biparentală	Familie biparentală	Familie monoparentală	Familie monoparentală
Categoria socială	Familie legal constituită, cu 1 copil	Familie legal constituită, cu 2 copii	Familie legal constituită, cu 5 copii	Locuiește cu mătușa maternă	Locuiește cu mama
Situație materială	Șomajul primit din Spania, în sumă de 700 euro	Resurse financiare obținute în afara țării și economisite	Resurse financiare obținute în afara țării și economisite	Alocația de stat în sumă de 84 lei	Alocația de stat în sumă de 84 lei
Situație de risc	Prevenire de abandon școlar	Prestații sociale limitate	Prestații sociale limitate	Prevenire de abandon școlar	Prevenire de abandon școlar
Starea de sănătate	Bună, în general. Nu sunt în evidența medicilor cu boli cronice	Bună, în general. Nu sunt în evidența medicilor cu boli cronice	Bună, în general. Nu sunt în evidența medicilor cu boli cronice	Bună, în general. Nu sunt în evidența medicilor cu boli cronice	Bună, în general. Nu este în evidența medicilor cu boli cronice
Motivul migrării	Situația financiară precară	Reîntregirea familiei	Situația financiară precară	Situația financiară precară	Situația financiară precară
Motivul remigrării	Și-au îndeplinit obiectivele	Și-au îndeplinit obiectivele	Și-au îndeplinit obiectivele	Pierderea locului de muncă	Pierderea locului de muncă
Durata inițială pentru migrație	1 an	2 ani	2 ani	1 an	1 an
Durata migrației	2 ani	3 ani	6 ani	2 ani	1 an
Evoluția pe perioada monitorizării	Favorabilă	Favorabilă	Favorabilă	Nefavorabilă	Nefavorabilă
Cauza închiderii cazului	Rezolvarea integrării școlare	Rezolvarea acordării prestației	Rezolvarea acordării prestației	A fost luată de mamă în altă țară	Schimbare de domiciliu
Data închiderii cazului	17.03.2016	22.12.2016	30.10.2016	18.02.2017	19.04.2017

Din toate cele 10 cazuri analizate, 6 cazuri au avut drept cauză a intrării în evidențele SPLAS prevenirea abandonului școlar.

La data deschiderii cazului, cei mai mulți dintre copiii care prezentau risc de abandon școlar erau neinteresați de frecventarea cursurilor școlare, temători că nu vor putea ține pasul cu programa școlară și cu noul colectiv. Copiii au declarat că se simt marginalizați, fiind de obicei mai mari de vârstă față de colegii lor.

Observăm că avem două categorii sociale: familii legal constituite și familii monoparentale. De remarcat faptul că, față de a doua categorie socială, în care observăm absența unuia dintre părinți, minorii din prima categorie socială s-au integrat mai ușor, acest lucru datorându-se în mare parte prezenței ambilor părinți și a susținerii familiei lărgite a acestora.

În ceea ce privește situația materială, observăm că nu toate familiile, chiar dacă au locuit o perioadă de timp în afara țării, au o situație financiară favorabilă care să le asigure un nivel ridicat de trai și acces la anumite servicii sociale (locuință proprietate, mijloc auto, resurse educaționale, etc). Din această cauză unii părinți au optat pentru reîntoarcerea la muncă în afara țării, lăsând copiii în grija altor persoane. Acest lucru se observă în două din cazurile analizate.

Sintetizând informațiile prezentate, putem constata faptul că durata migrației a fost cuprinsă între 1 și 6 ani, cu diferențe foarte mari în ceea ce privește perioada estimată de ședere și perioada efectivă de ședere. Familiile studiate au declarat că șederea s-a produs pe o perioadă mai lungă față de cea programată inițial, motivată de faptul că nu și-au atins scopurile pentru care au plecat; mai precis, nu au reușit să obțină resursele materiale necesare pentru construirea unei locuințe, achiziționarea unui mijloc auto etc.

Principalul motiv pentru care familiile au migrat a fost situația materială precară din țara de origine, din toate cele 10 cazuri, 7 nu aveau un loc de muncă stabil, fapt care i-a determinat să ia decizia de a migra.

În ceea ce privește motivația care a stat la baza deciziei de a reveni în țară, analiza celor 10 contexte de familie a arătat faptul că atingerea obiectivelor emigrării a reprezentat cel mai puternic argument.

Integrare educațională și comunitară

Una din marile provocări ale procesului de remigrare o reprezintă adaptarea școlară, noul mediu și context educațional. Din acest punct de vedere, copiii recunosc faptul că întâmpină dificultăți în realizarea sarcinilor, ceea ce determină un randament școlar scăzut. Aceste elemente coroborate și cu dificultățile de adaptare socială sunt menționate și de consilierii școlari.

Analele Universității Dunărea de Jos din Galați, Fasc. XX, Sociologie, nr. 12, 2017, pp. 35-47.

Dintre factorii care stau la baza neadaptării școlare putem menționa: diferențele instituționale dintre cele două sisteme educaționale în care a învățat copilul, acestea fiind situate la diferite nivele de generalitate, dificultăți de reintegrare în colectiv, de readaptare socială și culturală.

Dificultățile în adaptarea socială a copiilor remigranți sunt explicabile prin faptul că aceștia au legat prietenii în străinătate, s-au integrat în grupuri sociale și nu au mai menținut relația cu prietenii din țară și pentru faptul că la revenirea în țară au fost înmatriculați în altă clasă, fiind nevoiți ca în procesul integrării sociale să o ia de la zero (Luca, Foca, Gulei, Brebuleț, 2012, pp. 146-147).

Reintegrarea în sistemul de învățământ din țara de origine îl pune pe copilul remigrant în contact cu specialiști care pot diagnostica și preîntâmpina apariția sau agravarea simptomelor anterior expuse. Soluția pe care o propunem este realizarea unui screening al stării mentale și socioemoționale în momentul în care copilul este (re)integrat în sistemul de învățământ. Pentru eficiență, strategia de screening este de natură selectivă, accentul fiind asupra unui copil sau a unui grup de copii aflați în situație de risc din perspectiva stării generale de bine. Realizarea unui proces de screening în școală necesită o doză de flexibilitate la nivel instituțional, un timp special dedicat acestei proceduri, o locație, acordul părintelui sau al tutorelui, precum și instrumente adecvate spațiului școlii¹².

Integrarea școlară a copiilor remigranți implică mai multe etape, și anume: reînscirerea în sistemul de învățământ și reintegrarea propriu zisă a copilului în mediul școlar. În vederea facilitării procesului de echivalare a studiilor se impune dezvoltarea de mecanisme actualizate, dacă permit îndeplinirea într-un termen mai scurt a formalităților. Astfel, părinții ar putea să-și canalizeze energia și acțiunile pe integrarea socială a copilului atât în mediul școlar, cât și în exteriorul acestuia, sau pe creșterea performanțelor școlare.

---

¹² Toma Mareș, Sorin Ivan, *Lucrările simpozionului internațional Egalitatea de șanse în educație, dezvoltare personală, integrare socială*, Editura Universitară, București, 2013, p. 170, disponibil pe http://www.editurauniversitara.ro/media/pdf/533e4664f417fEgalitatea_de_sanse_p_1_32.pdf, accesat la data de 06.05.2017.

Analele Universității Dunărea de Jos din Galați, Fasc. XX, Sociologie, nr. 12, 2017, pp. 35-47.

Bibliografie

- Bălașa, A. (2004) *Contribuția sectorului neguvernamental la realizarea unor obiective ale politicilor sociale și la ameliorarea calității vieții populației*, în „Revista Calitatea Vieții”, XV, nr. 1-2, București, pp. 123-136.
- Cornea V. “The Sources of Distortion of Local Public Interest” In: *Transylvanian International Conference in Public Administration: Cluj-Napoca, Romania, 2-4 November 2017/* ed.: Cristina M. Hințea, Bogdan A. Moldovan, Bianca V. Radu, Raluca M. Suciuc. - Cluj-Napoca: Accent, 2018, pp.101-114.
- Luca, C., Pivniceru M.,-M. (2012) *Metodologie de asistență psiho-socială a copiilor remigranți*, Iași: Editura Sedcom Libris.
- Luca, C., Foca, L., Gulei, A.-S., Brebuleț, S.-D. (2012) *Remigratia copiilor români 2008 - 2012*, Iași, Alternative Sociale, disponibil online: <https://www.alberodellavita.org/wp-content/uploads/2014/10/Remigratia-Copiilor-Romani.pdf>.
- Luca, C. (2015) *Expertiza psihologică a copilului abuzat/neglijat*, București: Editura Hamangiu.
- Manasia, L., Hăhăianu, F., 2013, *Childhood between the two countries. Perspectives on children’s personality development remigrant*, pp. 165-172, în *Egalitatea de șanse în educație, dezvoltare personală, integrare socială*, Mareș, T., Ivan, S., (coord), București: Editura Universitară.
- Sandu, D. (2010) *Lumile sociale ale migrației românești în străinătate*, Iași: Editura Polirom.
- Zamfir, E., Stănescu S., M., Arpinte D. coord. (2015) *Asistența socială în România după 25 de ani: Răspuns la problemele tranziției*, Cluj Napoca: Editura Eikon.